

POSTANOWIENIE

Dnia 13 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka

w sprawie z powództwa Z. M.

przeciwko S. S.A. w B. Oddział w D. Kopalnia Węgla Kamiennego w Całkowitej
Likwidacji z/s w D. Rejon KWK W. w W.

o zadośćuczynienie,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 13
lutego 2025 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Świdnicy
z dnia 31 października 2023 r., sygn. akt VII Pa 68/23,

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

**II. odstępuje od obciążania skarżącego kosztami zastępstwa
procesowego strony przeciwnej w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Powód Z. M. domagał się zasądzenia od strony pozwanej S. S.A. w B. Oddział w D. Kopalnie Węgla Kamiennego w Całkowitej Likwidacji z siedzibą w D. Rejon KWK „W.” w W. kwoty 50.000 zł. Powód w pozwie wskazał, że decyzją Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego nr [...] stwierdzono u niego chorobę zawodową - pylicę płuc w postaci pylicy azbestowej, wymienionej w poz. 3 pkt 5 wykazu chorób zawodowych, określonego w przepisach w sprawie chorób zawodowych, wydanych na podstawie art. 237 § 1 pkt 3-6 i § 11 k.p., ustalając jako przyczynę choroby zawodowej pracę w warunkach Kopalni Węgla Kamiennego „N.”

w N. – dla której następcą prawnym jest strona pozwana. Sąd Rejonowy w Kłodzku IV Wydział Pracy, wyrokiem z 27 lipca 2023 r. (sygn. akt IV P 107/23) oddalił powództwo.

Na skutek apelacji powoda, Sąd Okręgowy w Świdnicy Wydział VII Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z 31 października 2023 r. (sygn. akt VII Pa 68/23) oddalił apelację i odstąpił od obciążania powoda kosztami postępowania odwoławczego.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w Świdnicy, do Sądu Najwyższego wniósł powód, zaskarżając judykat w całości, zarzucając:

I. naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 1 pkt 15 i 16 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustaw - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r., 1860) w zw. z art. 367¹ § 1-3 k.p.c. w zw. z art. 367 § 3 k.p.c. w brzmieniu do dnia 28 września 2023 r. w zw. z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, polegające na rozpoznaniu sprawy przez Sąd II instancji w składzie jednego sędziego, co narusza konstytucyjne prawo obywatela do sądu, bez konstytucyjnie przewidzianych przyczyn, co w konsekwencji skutkuje nieważnością postępowania wynikającą z art. 379 pkt 4 w zw. z 398²¹ k.p.c. z uwagi, iż skład sądu orzekającego był sprzeczny z przepisami prawa;

II. naruszenie przepisów prawa materialnego:

1. art. 8 k.p. w zw. z art. 5 k.c. w zw. z art. 117 § 2 k.c. w zw. z 442¹ § 1 i 3 k.c. w zw. z art. 300 k.p. przez niewłaściwe jego zastosowanie, polegające na przyjęciu skuteczności zarzutu przedawnienia, jako niestanowiącego nadużycia prawa podmiotowego, przy jednoczesnym braku ustaleń niezbędnych do tej oceny, tj. ustaleń co do wymiaru krzywdy w związku z chorobą zawodową powoda, jej wpływu na jego życie zawodowe i prywatne, zmian jakie w nim w związku z chorobą zaszły, pogarszania się stanu zdrowia powoda, jakie były i są następstwa dolegliwości, czy wymagały i wymagają one leczenia, jak długo powód odczuwał i może odczuwać skutki choroby, jakie są rokowania, co do jego stanu zdrowia na przyszłość, czy w przyszłości mogą ujawnić się inne skutki choroby - a w konsekwencji dokonaniu przedwczesnej subsumpcji;

2. art. 442¹ § 1 i 3 k.c. przez błędną jego wykładnię polegającą na przyjęciu, że przewidziany w nim termin przedawnienia upłynął, w sytuacji gdy dla rozpoczęcia biegu 3-letniego terminu przedawnienia konieczne jest, aby poszkodowany dowiedział się o osobie obowiązanej do naprawienia szkody, dla którego konieczna jest świadomość o przysługującym mu względem niej roszczenia, a zatem w realiach niniejszej sprawy bieg przedawnienia rozpoczął się nie wcześniej niż z początkiem 2023 r.

W związku ze stawianymi zarzutami skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi II instancji do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

Skarżący wniósł także o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, z uwagi na:

1. zachodzącą w sprawie nieważność postępowania, w związku ze składem sądu odwoławczego sprzecznym, zdaniem skarżącego z przepisami prawa;

2. występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne, tj. czy na „dowiedzenie się” przez poszkodowanego o osobie obowiązanej do naprawienia szkody w rozumieniu art. 442¹ § 1 i 3 k.c. składa się świadomość poszkodowanego o możliwości dochodzenia od niej roszczenia o naprawienie szkody?

W odpowiedzi na wywiedzioną skargę kasacyjną pozwana wniosła o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej S. S.A. kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. W przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania pozwana wniosła o oddalenie skargi kasacyjnej i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej S. S.A. kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna strony powodowej nie kwalifikuje się do przyjęcia i merytorycznego jej rozpoznania.

Na wstępie należy przypomnieć, że skarga kasacyjna podlega badaniu (na etapie przedsądu) w zakresie spełnienia przez nią warunków formalnych. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Podkreślenia wymaga także, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 maja 2022 r., I USK 434/21, Legalis nr 2740849).

Strona skarżąca, formułując wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w pierwszej kolejności wskazała, że w sprawie wystąpiła przesłanka nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.). Należy więc przypomnieć, że Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę z urzędu, w granicach zaskarżenia, kwestię nieważności postępowania przed sądem II instancji (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego: z 21 listopada 1997 r., I CKN 825/97, OSNC 1998, Nr 5, poz. 81, z glosą A. Szpunara, OSP 1998, Nr 5, poz. 93; z 10 maja 2000 r., III CKN 416/98, OSNC 2000, Nr 12, poz. 220; oraz postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 czerwca 2013 r., II CSK 720/12, Legalis nr 803992; z 12 czerwca 2020 r., V CSK 22/20, Legalis nr 2396879; z 25 sierpnia 2020 r., II CSK 44/20, Legalis nr 2490666; z 9 października 2020 r., I CSK 32/20, Legalis nr 2489233, T. Szanciło (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Komentarz. Art. 1–458¹⁶. Tom I. Wyd. 2, Warszawa 2023). W niniejszej sprawie brak jest jednak jakichkolwiek podstaw do podejmowania przez Sąd Najwyższy czynności w tym zakresie z urzędu, nie została także spełniona przesłanka (strona skarżąca tego nie wykazała), która

spowodowałaby przyjęcie skargi kasacyjnej do jej dalszego, merytorycznego rozpoznania.

Podkreślenia wymaga także, że przywoływana przez stronę skarżącą uchwała składu siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2023 r. (III PZP 6/22) nie ma zastosowania do niniejszej sprawy – dotyczyła ona bowiem rozpoznania sprawy cywilnej przez sąd drugiej instancji w składzie jednego sędziego, ukształtowanym na podstawie art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczegółowych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 2095 ze zm.). Tymczasem w niniejszej sprawie skład Sądu II instancji ukształtowany został w zgodzie z nowym przepisem art. 367¹ k.p.c. - wprowadzonym ustawą z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r., poz. 1860). Zgodnie z brzmieniem tego przepisu, który określa skład sądu odwoławczego, sąd rozpoznaje sprawę w składzie jednego sędziego z wyjątkiem spraw: o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia choćby w jednej z wniesionych apelacji przekracza milion złotych; rozpoznawanych w pierwszej instancji przez sąd okręgowy jako właściwy rzeczowo, z uwzględnieniem pkt 1, rozpoznawanych w pierwszej instancji w składzie trzech sędziów na podstawie art. 47 § 4 k.p.c. - które podlegają rozpoznaniu w składzie trzech sędziów. Przywołany przepis miał więc zastosowanie w postępowaniu przed Sądem Okręgowym w Świdnicy w niniejszej sprawie. Brak jest też jakichkolwiek podstaw prawnych do formułowania twierdzenia, że jest on niezgodny z Konstytucją RP – skoro do tej pory, w kwestii jego zgodności z Konstytucją RP nie wypowiadał się w ogóle jedyny uprawniony do tego organ, tj. Trybunał Konstytucyjny (art. 188 pkt 1 Konstytucji RP). Twierdzenia, które wybrzmiewają z przywołanej przez skarżącego uchwały Sądu Najwyższego, dotyczyły już nieobowiązującego (na co zwrócił uwagę sam skarżący) przepisu art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 tzw. ustawy „covidowej”. Nie można natomiast przenosić argumentacji prawnej zawartej w danym rozstrzygnięciu, jeżeli w ogóle nie ma odniesienia do rozstrzyganej materii prawnej.

Drugą z powołanych przez stronę skarżącą przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania było występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego. Przekonanie Sądu Najwyższego, oceniającego na etapie przedsądu, o zasadności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, w oparciu o przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. (istotne zagadnienie prawne) wymaga wskazania, za pomocą wywodu prawnego, na kanwie jakich norm (przepisów) zagadnienie powstało, jakie są możliwe interpretacje problemu i jakie jego rozstrzygnięcie proponuje strona skarżąca (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 maja 2009 r., II PK 66/09, LEX nr 553691). Zagadnienie prawne jest to problem, który wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego, którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, ale także dla rozstrzygnięcia konkretnej, jednostkowej sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 marca 2012 r., I PK 158/11, LEX nr 1215116). Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane, ze wskazaniem argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (postanowienia Sądu Najwyższego: z 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004, nr 7-8, s. 51; z 11 kwietnia 2012 r., III SK 41/11, LEX nr 1238126 i z 31 stycznia 2013 r., II CSK 479/12, LEX nr 1293729). Obowiązkiem strony skarżącej jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu, w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. Przy czym nie można zasadnie twierdzić, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy, we wcześniejszym orzecznictwie wyraził swój pogląd w podnoszonej kwestii, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające jego zmianę (postanowienie Sądu Najwyższego z 12 sierpnia 2014 r., I UK 64/14, LEX nr 2630721). Istotne jest przy tym, aby problem prawny ujęty w skardze kasacyjnej, dotyczył kwestii decydującej o rozstrzygnięciu sprawy. Nie może być bowiem dla niej prawnie

obojętny. Innymi słowy, w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne tylko wtedy, kiedy wynik sprawy uzależniony jest od interpretacji przepisów przedstawionych we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 września 2005 r., I PK 98/05, OSNP 2006 nr 15-16, poz. 243 i z 29 czerwca 2001 r., I PKN 33/01, OSNP 2003 nr 9, poz. 228). Strona skarżąca nie wykazała, że w sprawie rzeczywiście mamy do czynienia z zagadnieniem prawnym, a tym bardziej, że zagadnienie to jest istotne – w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Wskazywane przez stronę skarżącą zagadnienie nie jest zagadnieniem nowym. Zgodnie z poglądami doktryny „o dowiedzeniu się o szkodzie” można mówić wtedy, gdy poszkodowany „zdaje sobie sprawę z ujemnych następstw zdarzenia wskazujących na fakt powstania szkody”, „ma świadomość doznanej szkody”. Ustalenie wiedzy poszkodowanego o szkodzie jest równoznaczne z przypisaniem mu świadomości wystąpienia szkody, na podstawie obiektywnie sprawdzalnych okolicznościach (postanowienia Sądu Najwyższego: 15 stycznia 2025 r., III PSK 28/24, LEX nr 3817780; z 23 listopada 2022 r., I CSK 1225/22, LEX nr 3556454 i z 24 stycznia 2024 r., I PSK 55/23, LEX nr 3695733). Początkiem biegu przedawnienia jest miarodajne i autorytatywne orzeczenie kompetentnej placówki medycznej, która dokonała rozpoznania występującego schorzenia i zakwalifikowała je jako chorobę zawodową (por. wyrok Sądu Najwyższego z 25 marca 2014 r., I PK 213/13, LEX nr 1466624), nie jest natomiast konieczne oczekiwanie poszkodowanego na uprawomocnienie się decyzji właściwego organu o stwierdzeniu choroby zawodowej jako konsekwencji warunków zatrudnienia u konkretnego pracodawcy (postanowienie Sądu Najwyższego z 23 października 2024 r., III PSK 27/24, LEX nr 3775184 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z 15 listopada 2007 r., II PK 62/07, OSNP 2009 nr 1-2, poz. 4; z 14 czerwca 2011 r., I PK 258/10, LEX nr 1001280 czy z 10 października 2012 r., III BP 4/11, OSNP 2013 nr 15-16, poz. 181). Trafnie więc Sąd Okręgowy w Świdnicy, za Sądem Rejonowym w Kłodzku, ustalił moment, w którym powód uzyskał świadomość powstania szkody. Datą rozpoczęcia biegu przedawnienia jest bowiem data wydania decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej, to jest 26 sierpnia 2019 r.,

zatem 15 czerwca 2023 r., w dacie wniesienia pozwu, roszczenie strony powodowej było już przedawnione.

Przedstawione argumenty skłaniają do konkluzji, że w sprawie nie wykazano przesłanek uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, dlatego na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzeczono jak w sentencji. O kosztach postępowania rozstrzygnięto na podstawie art. 102 k.p.c.

[SOP]

[a.ł.]